

Handläggare
Carina Nilsson (cnn031)**Fastställare**
Åsa Bellander (abr013)**Gäller för**
Regiongemensamt**Dokumenttyp**
Riktlinje
Giltigt till och med
2025-07-28
Fastställt
2020-08-31
Reviderat
2022-01-28**Granskare**
Ida Zakrisson (jen020), Susanne Abrahamsson (san007), Håkan Stafrin (hsn018),
Lena Kåhre (lke006)**Dokumentnr / Version**
486078 / Version 2
Processägare**Ytterligare information**

Läkemedelsrum - Bygga, utforma och inreda

Allmänt

Förvaring och iordningställande av läkemedel inom en sjukvårdsinrättning måste ske på ett betryggande sätt för att inte patientsäkerheten ska äventyras. Överskådlig förvaring och möjlighet till en ostörd arbetsmiljö tillgodoses bäst om ett särskilt läkemedelsrum inrättas.

Läkemedel ska förvaras enligt tillverkarens anvisning i ett särskilt förråd som är anpassat till verksamhetens inriktning och omfattning. Läkemedel ska förvaras oåtkomliga för obehöriga (Socialstyrelsens instruktion, HSLF-FS 2017:37)

Syfte

Detta dokument ska ses som en vägledning både vid ombyggnad och nybyggnad av läkemedelsrum inom regionen.

Läkemedelsrum

Läkemedelsrummet skall planeras för ändamålsenlig arbetsgång. Det är viktigt att storleken på rummet är anpassad efter typ och storlek på vårdenheten. För stora- och läkemedelsintensiva enheter behövs plats för att flera personer samtidigt ska kunna iordningställa läkemedel.

Vid beredning av läkemedel som medför risk för uppkomst av överkänslighet och som genom sina toxikologiska egenskaper kan orsaka bestående skada bör slutna system användas.

En beredningsplats(dragskåp) bör finnas för beredning av läkemedel som tillhör gruppen "läkemedel med toxisk effekt" exempelvis, antibiotika, om sådana läkemedel ska iordningställas frekvent i rummet.

Förutom fast inredning krävs plats för läkemedelsvagnar och kärl för kassation och källsortering samt vid behov vätskevagnar.

På mottagningar med liten läkemedelsanvändning behövs i regel enbart ett låsbart skåp med avställningsyta intill och bra belysning. Temperaturkrav är detsamma som för läkemedelsrum dvs. 15 - 25 grader C.

Följande arbetsmoment kan ingå i verksamheten i ett läkemedelsrum

- Beställning av läkemedel
- Mottagning, uppackning och inplacering av erhållna varor

Dokumenttyp
Riktlinje**Fastställt**
2020-08-31**Reviderat**
2022-01-28**Giltigt till och med**
2025-07-28**Dokumentnr / Version**
486078 / Version 2

- Påfyllning av läkemedelsvagn
- Iordningställande av patientdoser, dvs. dispensering av tabletter och andra avdelade doser, uppmärkning av flytande läkemedel för peroralt bruk, injektion respektive infusion.
- Montering av aggregat till infusions- och spolvätskor
- Syning av injektionsläkemedel samt infusions- och spolvätskor
- Tillredning av vissa läkemedel som på grund av begränsad hållbarhet måste iordningställas i nära anslutning till administrering, t.ex. torrampuller för injektion, infusionsvätskor som förses med tillsatser av flytande sterila läkemedel
- Dokumentation, narkotikaredovisning
- Kontroll och kassation av läkemedel med överskridet hållbarhetsdatum
- Verkställa indragningar
- Sortering av avfall
- Undervisning av studerande i ovanstående arbetsmoment

Verksamhet - Arbetsbeskrivning

Definitioner

Läkemedelsförråd	Plats för förvaring av läkemedel
Läkemedelsrum	ett kombinerat läkemedelsförråd och beredningsrum
Depå/Serviceförråd	Sjukhusgemensamt läkemedelsförråd
Vätskevagn	Kapellförsedd vagn för transport av avemballerade infusions- och spolvätskor till läkemedelsrum på vårdenhets
Läkemedelsvagn	Vagn på vårdenhets utrustad med lådor för läkemedel och ev. dator

Rumsdimensionering

Dimensionering sker utifrån verksamhet och dess omfattning. Typexempel kan användas för dimensionering av läkemedelsrum på t.ex. vårdavdelningar, hälsocentraler och andra typer av mottagningar. Se förslag på *Läkemedelsrum typ 1 och 2* under **Relaterad information**.

Placering

Central placering i förhållande till patientrum, behandlingsrum alternativt undersökningsrum. Direkt solljus och stora fönster ska undvikas. Säkerhetsaspekter skall tillgodoses.

I läkemedelsrum/beredningsrum ska finnas plats för:

Dokumenttyp
Riktlinje

Fastställt
2020-08-31

Reviderat
2022-01-28

Giltigt till och med
2025-07-28

Dokumentnr / Version
486078 / Version 2

1. Tvättställ för personalens handhygien med tillhörande utrustning, exempelvis engångshandskar, engångsförkläde samt hållare för tvål och handsprit. Tvättstället ska inte placeras i direkt anslutning till intilliggande arbetsbänk. Stänkskydd, exempelvis plexiglasskiva eller liknande, kan användas som skydd om så är fallet.
2. Dörr och eventuella fönster ska vara låsbara. Undantagsvis kan fönster finnas i ett läkemedelsrum. Eventuellt fönster ska förses med insyns- och solljusskydd samt galler vid behov (eller annat inbrottsskydd).
3. Rummet bör inte vara genomgångsrum för att säkra ostörd arbetsmiljö. I rummet ska endast förvaras läkemedel och material för iordningställande av läkemedel.
4. Hyllsystem/öppna hyllor eller liknande förvaring. Inredningen ska vara utformad så att personalen lätt kan nå och hitta läkemedlen.
5. Infällda armaturer i tak, belysning över arbetsbänk. Ingen belysning under överskåp/hylla rekommenderas eftersom det begränsar flexibilitet (hyllorna ska lätt kunna flyttas/tas bort allt efter behov hos verksamheten).
6. Ytskikt på golv, väggar och tak bör vara släta och lätta att rengöra, tåla rengöringsmedel samt anslutna så till varandra att inga smutssamlade skrymslen uppstår. Golvsockel bör bestå av uppvikt golvmatta. Väggbeklädnad bör dras ner något utanpå den uppvikta sockeln.
För att undvika stora kontraster bör mörka golv- och väggfärger inte användas.
7. Rummet skall vara välventilerat, ventileras enligt Boverkets byggregler (BBR, sid. 58) samt ha en temperatur 15 - 25 gr C. Se länk till *Boverkets byggregler* under **Relaterad information**.
8. Dataarbetsplats för journalarbete, läkemedelsbeställning och övrigt dokumentationsarbete.
9. Vid behov utrymme för läkemedelsvagn och möjlighet att ladda dator på läkemedelsvagnen i läkemedelsrum alt. i läkemedelsförråd.
10. För att undvika att orena läkemedelslådor ställs upp på arbetsbänk i förrådet där läkemedel iordningsställs och för att underlätta vid uppackning och uttransport av tomma lådor så är rekommendationen att en rullvagn finns för detta ändamål.
11. Utrymme för uppsamlingskärl för glas-, läkemedelsavfall, skärande/stickande- och konventionellt avfall.
12. Vid behov plats för infusionsvätskor. En mindre mängd vätskor kan förvaras i hyllor/lådor. Vätskor bör inte förvaras i ytterkartong i läkemedelsrummet eftersom kartongen inte är rena och kan innehålla mögelsporer. För större volymer är det lämpligt att använda vätskevagn. Standard vätskevagnar har mått: B-580 mm, L-700 mm, H-1500 mm

Dokumenttyp	Fastställt	Reviderat	Giltigt till och med	Dokumentnr / Version
Riktlinje	2020-08-31	2022-01-28	2025-07-28	486078 / Version 2

13. Upphängningsanordning för infusionsvätskor ovanför arbetsbänk alternativt beredningsbänk.
14. Skrivtavla (White board)
15. Vid behov syningsskärm med belysning
16. Kylskåp för läkemedel, typ utreds. Termometer för daglig max/min-avläsning ska finnas och temperaturen ligga mellan 2 – 8 grader C.
17. Överväg att montera automatöppning för dörren till läkemedelsrummet, utifrån med kort och kod, samt inifrån med armbåge/fot. Summer/dörr larm bör vara inmonterad och inställd på minimumtid (1-max.2minuter) så att det larmar ifall dörren står öppen. Undantag gällande antal minuter innan summer/larm kan förekomma efter godkännande av Verksamhetschef alternativt Enhetschef.

Miljö- och byggnadstekniska krav

Ytskikt

Se punkt 6.

VVS-installationer

Se punkt 1.

Klimatkrav

Se punkt 7.

Vatten och avlopp

Tvättställ. Ej golvbrunn

Ventilation

Se punkt 7.

Elinstallationer

Belysning

Se punkt 5.

Elkraft

Uttag, antal anpassas till rummets storlek och verksamhetens behov.

Kallelsesignal

Rumsenhet med närvaro/kallelse och display installeras vid dörr

Säkerhet

1. Dörrstängare

Dokumenttyp	Fastställt	Reviderat	Giltigt till och med	Dokumentnr / Version
Riktlinje	2020-08-31	2022-01-28	2025-07-28	486078 / Version 2

2. Säkerhetsdörr och vid behov av fönster i dörr ska det vara säkerhetsglas.
3. Vid behov överväg helt innertak eller annan lösning så att inte inbrott kan göras via taket
4. Kodlås (behörighetskort + kod) samt dörrlarm med minimitid för summer/larm (se punkt 17) när dörren står öppen.
5. Närvarodisplay och kontrolltavla för kallelsesystem

Tillbehör till läkemedelshyllorna

Kantlister

Vid behov hyllavdelare

Råd

Kontakta Regionens läkemedelsenhet samt vårdhygien för rådgivning vid utformning av läkemedels- och beredningsrum.

Relaterad information

[Boverkets byggregler \(BBR\)](#)

[Förslag - Läkemedelsrum, typ 1, "Mindre"](#)

[Förslag - Läkemedelsrum, typ 2, "Större"](#)

[Inredning, hyllsystem mm. till Läkemedelsrum](#)

Referenser

HSLF-FS 2017:37 Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om ordination och hantering av läkemedel i hälso- och sjukvården

Regionala läkemedelshanteringsrutiner, "Läkemedelshantering för hälso- och sjukvård i Västernorrland

AFS 2005:5

LÄKEMEDELSRUM utgiven av Apoteket AB dec 2002

Bygghandboken och vårdhygien (BOV)